

Robert Haasnoot

Het ruime bed

DE GEUS

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een
werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds

© Robert Haasnoot, 2012

Omslagontwerp Berry van Gerwen

Omslagillustratie © Masterfile, Paul Eekhoff

ISBN 978 90 445 1722 4

NUR 301

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar
gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op
welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van De Geus BV, Postbus 1878, 4801 BW Breda,
Nederland. Telefoon: 076 522 8151. Internet: www.degeus.nl.

Wilt u het gratis magazine *Geuzennieuws* met informatie
over onze nieuwe uitgaven ontvangen, ga dan naar
www.degeus.nl en meld u aan.

www.roberthaasnoot.nl

Ochtend

DE AIRBUS IS op een klein uur vliegen van Amsterdam, in zijn oren schettert Mahlers *Chorus Mysticus*, als zijn hart lijkt te worden ingesnoerd en zijn borst opzwelt van pijn. Paul Honsaat hapt naar adem. Hij wil zijn schouders optrekken en zich van de pijn losrukken, maar hij heeft nauwelijks kracht in zijn bovenlijf en zijn linkerarm. Geen vluchtweg. Hij is ingesloten door de vliegtuigcabine en omgeven door medepassagiers die verveeld uitkijken naar de landing op Schiphol.

Het is zaak de paniek de baas te blijven. Wachten tot de pijn wegebt, wat hopelijk zal gebeuren, net als de vorige keer. Met moeite krijgt hij de oortjes uit, het koorgeschetter stopt. Inwendig commandeert en vervloekt hij zijn weigerig lichaam – Genoeg verdomme! – maar het is het getier van iemand die weet dat hij aan de verliezende hand is; de vuist op zijn knie is krachteloos. Langzaam in- en uitademend probeert hij ruimte te maken in zijn borst.

Moet hij voor de zekerheid een stewardess waar-

schuwen? Als het menens blijkt te zijn, kunnen ze op Schiphol een ambulance hebben klaarstaan die hem in tien minuten bij een ziekenhuis aflevert. Eenmaal geland is hij zo goed als veilig.

Rustig blijven. Eergisteren, in een restaurant in het Grand Central Station, is het ook goed gekomen. Dezelfde pijn. Een serveerster zag dat er iets aan de hand was en kwam bezorgd bij zijn tafel staan, maar hij weerde haar af; angstig probeerde hij zijn aandacht te verleggen naar het rumoer om hem heen. Hij hoorde alles: de kabbelende gesprekken, het geschraap en getik van bestek, het ruisen van de luchtkoeling ... Hij besloot zich niet langer te verzetten, toen. Zijn lichaam had zich tegen hem gekeerd, het moest maar snel kiezen tussen leven en dood. Op een vreemde manier voelde hij zich ineens geborgen in het geroezemoes. Als het toch zo moest zijn, als dit het einde van de reis betekende, was het Grand Central Station een goede plek om voorgoed uit het leven te vertrekken.

Maar hij dacht aan zijn kinderen, zeven en tien jaar oud. En aan hoe binnen de kortste keren een ander zijn plek in het gezin zou innemen.

De treurige slotsom van zijn leven was dat hij had gefaald.

Zou hij zijn vader te zien krijgen, die hem vorige maand was voorgegaan? Zou die hem zijn falen aanrekenen? Liever had Paul dat de dood een totale verdwijning in het niets was; het vooruitzicht van een eeuwig leven vond hij moedeloosmakend.

De kramp in zijn hart was na een paar minuten ver-

dwenen. Hij rekende af en liep op wankele benen het restaurant uit, de stationshal door. Buiten op Lexington Avenue bleef hij staan. Hij wilde zich nog een paar minuten aan het Manhattanse gewemel onttrekken door onder een winkelluifel een sigaret te roken, maar het voetgangerslicht sprong op groen, en het gedrang dreef hem naar de overkant van de straat; hij moest mee of hij wilde of niet. *Promises to keep. Miles to go before I sleep.*

Anders dan de vorige keer blijft hij zich nu verzetten. Uit een ooghoek ziet hij dat de Afrikaan in de stoel naast hem, hem zit op te nemen.

Paul slingert zijn hoofd opzij. Betrapt kijkt de man een andere kant op.

En dan krijgt Paul weer lucht.

Hij mag van geluk spreken. Na twee waarschuwingen is dat geluk misschien verbruikt, hij moet gauw een afspraak met zijn huisarts maken. Alleen loopt hij dan het risico dat die hem meteen voor onderzoek naar het ziekenhuis stuurt en daar heeft hij geen tijd voor. De afspraak met Maanke vanavond gaat voor.

Misschien valt het mee. Jaren geleden dacht hij het ook aan zijn hart te hebben. Louter inbeelding, bleek toen. Hyperventilatie.

Maar de pijn van daarnet was echt. Hij voelde die tot in zijn kaken.

Hij legt de oortjes op het uitklaptafeltje, naast het dienblad met zijn nog onaangeroerde ontbijt. De Afri-

kaan raakt evenmin zijn ontbijt aan. Die heeft de hele vlucht niets gegeten en gedronken, en dat zal het cabinepersoneel zijn opgevallen. Als hij pech heeft zullen ze dit na de landing bij de luchthavenpolitie melden. Toen er kort na het opstijgen vanaf Newark een warme maaltijd werd geserveerd, probeerde de Afrikaan zijn eten met een dwingende glimlach aan hem te slijten, maar Paul had zijn hoofd geschud.

Hij houdt zijn bezwete gezicht in de koele luchtstroom boven hem en gluurt opzij. Hoeveel dodelijke bolletjes heb jij in je lijf, broeder? Ik heb er zelf ook een paar. Jij hoeft straks alleen maar je darmen te legen, maar ik krijg die van mij voorlopig niet weg. Kijk, de dienbladen met etensresten worden opgehaald. Red jezelf en eet wat, anders word je gearresteerd. Kies voor de vrijheid. Kauw en slik en neem de gok met het lot.

Hij merkt dat hij weer te snel ademt. Hij haalt zijn iPod uit zijn borstzak en zoekt een kalmerend largetto van Chopin uit. Hij doet de oortjes weer in en kruipt weg in de muziek.

Twee weken heeft hij langs de noordoostkust van zijn geboorteland gezworven. Van Newark, kriskras door New England naar Bangor, Maine en via Manhattan naar een oom en tante in Hawthorne, New Jersey. Straks, als het vliegtuig op Schiphol landt, is hij weer terug op de plek waar hij twee weken geleden was. *Elke begonnen vlucht valt weer in gruisen*, dicht Achterberg. En een vlucht was het, achteraf gezien.

In gedachten ziet hij Maanke in haar auto stappen. Ze rijdt naar Schiphol om hem te verrassen. Als hij

straks door de schuifdeuren de aankomsthal in loopt, rent ze op hem af, slaat haar armen om hem heen en zegt met tranen in haar ogen dat ze in de twee weken van zijn afwezigheid is gaan beseffen hoeveel hij voor haar betekent; ze wil hem nooit meer kwijt.

Hij haalt het kussen achter zijn rug vandaan, schudt het wat op en legt het tegen de wand. Glimlachend drukt hij er zijn hoofd tegenaan.

DE STEWARDESS DIE in twee talen de landing aankondigt, haalt hem uit zijn halfslaap. Het vliegtuig heeft zich door de wolken laten zakken en zweeft met fluiserende motoren over de groenbruine lappendeken achter de Noordzeekust. Paul verlangt naar een douche en naar lang slapen in zijn eigen bed.

Gisteren heeft hij Frank gebeld. Ze zouden om vier uur vanmiddag in hun Leidse stamkroeg overleggen over het feest van overmorgen. Maanden geleden al hebben ze dat samen op touw gezet. Toen was Paul nog enthousiast, nu zou hij het feest het liefst afblazen. Liever dan de details van de avond doornemen, wil hij met Frank praten over wat hij in Amerika heeft besloten. Hij wil weten wat zijn vriend ervan vindt, voordat hij vanavond Maanke ziet.

Het vliegtuig schommelt zachtjes. Gaat dan ineens in een glijvlucht, waarbij de horizon omhoogschiet en een dorp aan een glinsterende rivier opklimt uit de diepte. Paul ritst de reistas tussen zijn voeten open

en begint alvast zijn spullen te verzamelen. Zonnebril, laptop, een krant, zijn lekkende vulpen, de envelop met het manuscript van *Spiegelgevecht*, zijn bijna voltooide roman, die hij twee weken lang ongeopend heeft gelaten. De Afrikaan, rechtop in zijn stoel en met zijn handen om zijn dijen geklemd, lijkt zich al schrap te zetten voor de landing en de douanecontrole erna.

De rechtervleugel duwt de horizon weer omlaag. Lichtsporen van een landingsbaan fonkelen in de ochtendnevel.

Paul haalt zijn mobieltje tevoorschijn, weegt het in zijn hand. Al veertien dagen geen enkel bericht van Maanke, maar dat is niet vreemd; hij had zelf voorgesteld om in de twee weken dat hij in Amerika was geen contact met elkaar te zoeken. Ze moesten nog maar eens goed nadenken of dit werkelijk was wat ze wilden, had hij gezegd; alleen maakte de radiostilte tussen hen hem al na een paar dagen onzeker. Nu het vliegtuig op de landingsbaan af scheert, kan het moratorium van zwijgen eindelijk worden opgeheven. Hij bereidt alvast een sms'je voor, te versturen zodra hij bereik heeft. *Ben weer terug x.*

Na de lichte schok van de landing brullen de motoren en begint hij aan een volgende sms. Een bericht aan Teresa, zijn vrouw: *Ben weer terug. Zie je zo.*

Schuld bewust herleest hij zijn boodschap. Voegt er dan twee kuskruisjes aan toe.

Met zijn reistas om zijn schouder en een koffer aan zijn hand, schuifelt hij de aankomsthal uit.

Geen Maanke. Natuurlijk niet. Vanavond om half negen in De Brittenburg, dat is de afspraak. 'Als je binnenkomt zal ik je in het gezicht kijken, in je ogen, en dan zal ik het van je weten', zei ze. 'Jij zult hetzelfde doen bij mij, en het van mij weten.'

De kofferwielletjes rollen stotterend over de tegels en overstemmen het doffe tikken van zijn voetstappen in de hoge ruimte. Aan alle kanten wordt hij voorbijgesneld. Hij richt zijn schommelende blik op de blauw-met-gele borden bij de roltrappen naar het ondergrondse treinstation. Even overweegt hij om buiten een sigaret te roken, maar de intercity naar Leiden gaat al over twee minuten. Hij wil weg uit de drukte, naar huis.

Hij wurmt zich met zijn bagage tussen de paaltjes door. Met grote maanstappen daalt hij de roltrap naar het perron af.

Buiten adem stapt hij in de wachtende trein. Een meisje met koortsvlekken in haar smalle gezicht kijkt verstoord op van een tijdschrift als hij tegenover haar neerploft. Hij schaamt zich voor zijn gehijg. Zijn handen trillen van vermoeidheid.

De treindeuren schuiven dicht en een paar seconden lang is het weldadig stil. Dan komt de intercity in beweging. Hij haalt zijn mobieltje uit zijn binnenzak en verstuurt de twee berichten.

Hierna gaat alles snel.

Terwijl de trein door de Schipholtunnel raast, voelt hij hoe zijn hart opnieuw wordt ingesnoerd. Zijn borst

vult zich tot barstens toe met pijn. Hij kermt, het meisje laat geschrokken haar tijdschrift zakken. De trein lijkt te hellen. Daglicht glijdt de tunnel in, langs de wanden. Zijn ogen klampen zich eraan vast.

Met een schreeuw valt hij opzij. Het licht dooft en alle geluiden verstommen. Hij probeert overeind te komen en het licht op de tunnelwand terug te vinden, maar het donker dijt voelbaar uit; hij wordt meegeleid naar waar geen boven of onder meer is. Dit mag hij niet laten gebeuren. Niet zijn kinderen in de steek laten. Maar hij vindt geen houvast, hij kan het niet tegenhouden en het spijt hem, het spijt hem van alles.

OP HET FEEST van Frank ontmoette hij Maanke voor het eerst. Een feest ter ere van zowel Franks verjaardag als diens scheiding. Overmorgen, bijna op de dag af een jaar later, geven Paul en Frank samen een soortgelijk feest, in hetzelfde Katwijkse wijkgebouw.

Hij en Teresa waren die avond vroeg. Er liepen toen nog voornamelijk collega's van Frank rond die aan het eind van de middag in colonne van Amsterdam naar Katwijk waren gereden. Aanvankelijk hield Paul zich wat afzijdig, maar naarmate er meer vrienden en kennissen binnenkwamen en hij een paar glazen bier op had, werd hij uitbundiger.

In *Spiegelgevecht* geeft hij in zwierige zinnen zijn eerste indrukken van Maanke weer, als zij de zaal binnenkomt en bij de bar gaat staan. In werkelijkheid kan